

Ο ΨΕΥΔΟΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ A^+

Έστω η γραμμική εξίσωση $Ax = b$.

Εαν $b \in R(A)$ τότε η εξίσωση έχει λύση. Εαν όμως $b \notin R(A)$ προφανώς η εξίσωση αυτή δεν έχει λύση.

Αντί λοιπόν να αναζητούμε ένα x που να μηδενίζει την παράσταση $Ax - b$ αναζητούμε ένα x που να ελαχιστοποιεί την παράσταση $\|Ax - b\|$. Προφανώς αυτό το x εξαρτάται από την επιλογή της νόρμας. Η επιλογή της ευκλείδειας νόρμας μας οδηγεί στην μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων.

Για να βρούμε λοιπόν μια προσεγγιστική λύση της εξίσωσης $Ax = b$ θεωρούμε την εξίσωση $Ax = P_A b$. Κάθε λύση της εξίσωσης αυτής ονομάζεται γενικευμένη λύση (generalized solution) της $Ax = b$.

Θεώρημα 1.1 Τα παρακάτω είναι ισοδύναμα για $u \in R^n$:

1. $Au = P_A b$
2. $\|Au - b\| \leq \|Ax - b\|$. Για κάθε άλλο $x \in R^n$
3. $A^T Au = A^T b$

ΟΡΙΣΜΟΣ 1. Κάθε διάνυσμα $u \in H_1$ που ικανοποιεί τις ισοδύναμες συνθήκες του θεωρήματος 1.1 θα ονομάζεται λύση ελαχίστων τετραγώνων (*least squares solution*) της εξίσωσης $Ax = b$.

Το σύνολο των λύσεων αυτών μπορεί να γραφτεί και ως εξής :

$$\{ u \in R^n : A^T Au = A^T b \}$$

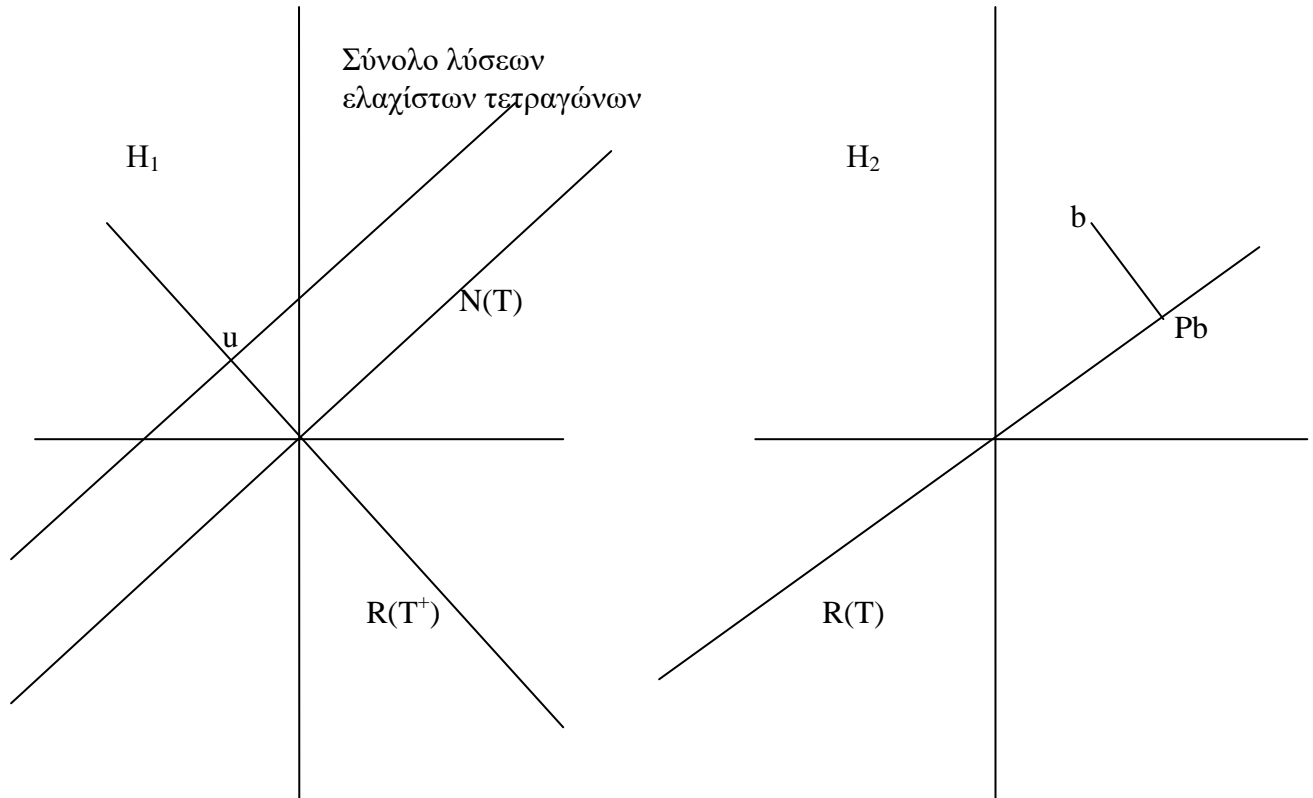
και αποδεικνύεται ότι είναι κλειστό και κυρτό. Επομένως έχει ένα μοναδικό στοιχείο με ελάχιστη νόρμα (minimal norm).

ΟΡΙΣΜΟΣ 2. Έστω A πίνακας, τετραγωνικός η όχι. Η απεικόνιση $A^+ : A^+ b = u$ όπου u είναι η λύση ελαχίστων τετραγώνων με την ελάχιστη νόρμα της εξίσωσης $Ax = b$ λέγεται γενικευμένος αντίστροφος (*generalized inverse*) του πίνακα A .

Σημειώνεται ότι στην περίπτωση που ο πίνακας A είναι αντιστρέψιμος, τότε $A^+ = A^{-1}$

Και, ο A^+ είναι αντιστρέψιμος $\Leftrightarrow$ ο A είναι αντιστρέψιμος.

Τα παραπάνω μπορούν να παρασταθούν στον χώρο R^2 όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα, όπου T θεωρούμε την απεικόνιση που ορίζεται από τον πίνακα A .

ΟΡΙΣΜΟΣ 3 [Penrose 1955] Εστω T πίνακας, τετραγωνικός η όχι. Ο πίνακας T^+ που ικανοποιεί τις συνθήκες :

$$TT^+ = (TT^+)^T$$

$$T^+T = (T^+T)^T$$

$$TT^+T = T$$

$$T^+TT^+ = T^+$$

Λέγεται Γενικευμένος Αντίστροφος (ψευδοαντίστροφος ή Moore-Penrose inverse) του T .

Υπάρχει το πολύ ένας πίνακας T^+ που ικανοποιεί τον ορισμό (P).

Εστω A πίνακας, τετραγωνικός η όχι. Ο πίνακας A^+ έχει τις παρακάτω ιδιότητες:

$$1) R(A^+) = R(A^T) = R(A^+A)$$

$$2) (AA^T)^+$$

$$3) (A^+)^T = (A^T)^+$$

Επίσης:

Πρόταση 1 Έστω A πίνακας και A^+ ο γενικευμένος αντίστροφός του.

Τότε ισχύει $(A^+)^+ = A$.

Πρόταση 2 Αν P είναι προβολή, τότε $P^+ = P$.